

§ 709

V 28.11.2018, Valtuutettu Arja Karhuvaaran aloite lahjoitettujen marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamiseksi koulujen, päiväkotien ja hoivapaikkojen pihoiden

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite Karhuvaara

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Arja Karhuvaara ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki tutkii mahdollisuuden sallia lahjoitusvaroin hankittujen ja talkoilla istutettavien marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamisen päiväkotien, koulujen ja hoivalaitosten piha-alueille.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa kaupunkiympäristölautakunnalta, kasvatus- ja koulutuslautakunnalta sekä sosiaali- ja terveyslautakunnalta saamiinsa lausuntoihin ja toteaa, että kaupunkioluissa kasvatettujen hedelmien ja marjojen osalta tulee varmistua siitä, ettei kasvatus ole tapahtunut liian lähellä liikenteen tai teollisuuden aiheuttamia terveydelle haitallisia päästöjä. Hankeen onnistuminen vaatii vapaaehtoiseen toimintaan pe-

rustuvaa aktiivista istutusten hoitoa, jolla turvataan istutusten ylläpito sekä pitkä aikainen hyöty ja ilo käyttäjille.

Kaupungin hallinnassa olevien kiinteistöjen tulee tarjota terveelliset ja turvalliset puitteet päivähoidon ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintojen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämiselle. Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kiinteistöjen ulkoalueiden hoitamisesta ja valvomisesta.

Marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista suunniteltaessa tulee huomioida erilaiset käyttäjävaatimukset. Lisäksi tulee huomioida koulujen ja päiväkotien aukioloajat kesäkaudella, istutusten satokausi ja hoito sekä riittävä istutusten valvonta ilkeivallan estämiseksi. Vapaaehtoiseen toimintaan perustuva aktiivinen hoito varmistaisi istutusten pitkäaikaisen hyödyn ja ilon käyttäjille.

Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pihoja suunnittelussa on tärkeä huomioida lasten, oppilaiden, opiskelijoiden sekä alueen asukkaiden osallistaminen hankkeeseen. Tavoitteena on, että päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pihat ovat liikkumaan houkuttelevia, oppimaan innostavia, viihtyisiä, turvallisia ja terveellisiä sekä helposti valvottavia ja ylläpidettäviä.

Marjapensaita ja hedelmäpuita on jo nykyisen suunnitteluprosessin mukaan mahdollista sijoittaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan hallintoimien kiinteistöjen piha-alueille. Lahjoitusvaroin hankittuja pensaita ja puita varten kaupungilla on olemassa ohjeistus lahjoitusten vastaanottamiseksi. Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pihakasvillisuuden valinnassa suositaan kestäviä ja helppo hoitoisia puita, pensaita ja kasveja. Osa päiväkodeista keskittää kesäkuukausina palvelutarjontaansa ja koulut ovat kesäkuukausina pääsääntöisesti suljettu. Tästä syystä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pihoille on istuttu ensisijassa kasveja, jotka kukkivat aikaisin keväällä taikka syksyllä. Marjapensaiden ja hedelmäpuiden osalta on kasvien loma-ajan hoito, sadonkorjuu ja ilkeivallan ehkäisy huomioitava ja vastuutettava kasvun ja sadon onnistumiseksi sekä pitkäaikaisen ylläpidon varmistamiseksi.

Esimerkiksi Käpylän peruskoulu idättää, istuttaa, kasvattaa, korjaa, säilöo ja käyttää kotitalouden opetuksen raaka-aineena itse Kumpulaa koulukasvitarhassa kasvattamiaan vihanneksia ja hedelmiä. Hyviä kokemuksia koulupihojen laatikkoviljelystä on saatu Vesalan peruskoulussa ja Keinutien ala-asteella. Laatikkoviljelyn investointi on pieni ja se on helppo toteuttaa. Onnistuneissa hankkeissa on paitsi oppilaat, myös oppilaiden vanhemmat saatu osallistumaan kesäkauden kasteluun ja hoitoon. Hankkeet tukevat koulun opintosuunnitelmaa ja ilmiömäisen oppimisen pedagogiikkaa.

Sosiaali- ja terveystoimen hoivapaikkojen asiakkaat ovat erityistarpeisia vammaisia, ikääntyneitä, sairaaloiden potilaita sekä lastensuojelun asiakkaita. Asiakkaiden ruokapalvelujen sisältö on määritelty kunkin yksikön ruokapalvelun palvelukuvauksessa ja se noudattaa viimeisimpiä asiakasryhmää koskevia ravitsemussuosituksia. Tuoreet hedelmät ja marjat kuuluvat sosiaali- ja terveystoimen hankkimiin ruokapalveluihin asiakasryhmälle soveltuvassa muodossa. Ruokapalvelujen järjestämisessä pyritään huomioimaan asiakkaiden tarpeet ja toiveet sekä otetaan huomioon muun muassa puremis- ja nielemiskyvyn mahdolliset rajoitukset. Usein tuoreita kasviksia, hedelmiä ja marjoja joudutaan jätostamaan siten, että ne tulevat helpommin nautittaviksi esimerkiksi kypsennyksen tai raastamisen avulla. Kaikki hedelmä- ja marjalajit eivät välttämättä sovi kaikkien asiakkaiden ruokavalioon.

Tuoreiden marjojen ja hedelmien käyttöä suositellaan lisättävän sosiaali- ja terveystoimialan asiakkaiden ruokavaliossa. Marjapensaiden ja hedelmäpuiden sijoittaminen hoivapaikkojen pihaille edistää asiakkaiden terveyttä tuoreiden marjojen ja hedelmien saatavuuden parantamisessa ja kulutuksen lisääntyessä. Kaupunkioloissa kasvatettujen hedelmien ja marjojen osalta tulee kuitenkin varmistua siitä, ettei kasvatus ole tapahtunut liian lähellä liikenteen tai teollisuuden aiheuttamia terveydelle haitallisia päästöjä. Istutettavat marja- ja hedelmäajit on hyvä valita ympäristön käyttäjät huomioiden.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite Karhuvaara

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 25.09.2018 § 450

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

12.11.2018

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristön toimialan ylläpitopalvelun tehtäviin kuuluvat toimintojen ylläpidon ja kiinteistönhoidon järjestäminen, valvonta ja kunnossapito. Kaupungin hallinnassa olevien kiinteistöjen tulee tarjota terveelliset ja turvalliset puitteet päivähoidon ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintojen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämiselle.

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kiinteistöjen ulkoalueiden hoitamisesta ja valvomisesta. Marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista suunniteltaessa tulee huomioida erilaiset käyttäjävaatimukset: kaikki hedelmä- ja marjalajit eivät sovellu kaikkien syötäväksi. Samoin täytyy huomioida marjapensaiden satokausi sekä koulujen ja päiväkotien aukioloajat kesäkaudella. Istutuksia tulee myös valvoa riittävästi ilkvallan estämiseksi.

Marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista olisi mahdollista kokeilla esimerkiksi koulutontille sijoittuvassa pilottihankkeessa. Kohteeksi tulisi valita istutuksille sopiva tontti ja toimintaan tulisi sitouttaa vanhempainyhdistyksen jäseniä. Hankkeessa olisi mahdollistaa osallistaa istutusten hoitamiseen sekä vanhemmat että lapset. Vapaaehtoiseen toimintaan perustuva aktiivinen hoito varmistaisi istutusten pitkäaikaisen hyödyn ja ilon käyttäjille. Onnistuessaan hanketta olisi mahdollista laajentaa useampiin eri kohteisiin.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Lotta Hakanpää, projektiasiantuntija, puhelin: 310 21397
lotta.hakanpaa(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 18.09.2018 § 195

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pihoja suunniteltaessa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää tärkeänä lasten, oppilaiden, opiskelijoiden ja alueen asukkaiden osallistamista hankkeessa. Pihojen tulee olla liikkumaan houkuttelevia, oppimaan innostavia, viihtyisiä, turvallisia ja terveellisiä sekä helposti valvottavia ja ylläpidettäviä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kiinteistöjen piha-alueille on jo nykyisen suunnitteluprosessin mukaan mahdollista sijoittaa marjapensaita ja hedelmäpuita, jos hankkeen suunnitteluryhmä näin valitsee. Lahjoitusvaroin hankittuja pensaita ja puita varten on kaupungilla oma ohjeistus lahjoitusten vastaanottoon.

Pihakasvillisuuden valinnassa suositaan kestäviä, helppohoitoisia puita, pensaita ja kasveja. Koska osalla päiväkodeista keskittää kesäkuukausina palvelutarjontaansa ja koulut ovat kesäkuukausina pääsääntöisesti suljettu, etusijalla ovat kasvit, jotka kukkivat aikaisin keväällä tai syksyllä. Marjapensaiden ja hedelmäpuiden osalta on kasvien loma-aikainen hoito, sadonkorjuu ja ilkeivallan ehkäisy myös huomioitava ja vastuutettava kasvun ja sadon onnistumiseksi sekä pitkäaikaisen ylläpidon kattamiseksi.

Käpylän peruskoulu idättää, istuttaa, kasvattaa, korjaa, säilöo ja käyttää kotitalouden opetuksen raaka-aineena itse Kumpuln koulukasvitarhassa kasvattamiaan vihanneksia ja hedelmiä. Hyviä kokemuksia koulupihojen laatikkoviljelystä on esimerkiksi Vesalan peruskoulussa ja Keinutien ala-asteella. Laatikkoviljelyn investointi on pieni ja se on helppo toteuttaa. Onnistuneissa hankkeissa on paitsi oppilaat, myös oppilaiden vanhemmat saatu osallistumaan kesäkauden kasteluun ja hoitoon. Hankkeet tukevat myös koulun opintosuunnitelmaa ja ilmiömäisen oppimisen pedagogiikkaa.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mauno Kemppi, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86860
mauno.kemppi(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 11.09.2018 § 225

HEL 2018-004922 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Arja Karhuvaaran ym. valtuustoaloitteesta koskien lahjoitettujen marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista koulujen, päiväkotien ja hoivapaikkojen pihaille:

”Sosiaali- ja terveystoimen hoivapaikkojen asiakkaat ovat erityistarpeisia vammaisia, ikääntyneitä, sairaaloiden potilaita sekä lastensuojelun asiakkaita. Asiakkaiden ruokapalvelujen sisältö on määritelty kunkin yk-

sikön ruokapalvelun palvelukuvauksessa ja se noudattaa viimeisimpiä asiakasryhmää koskevia ravitsemussuosituksia.

Tuoreet hedelmät ja marjat kuuluvat sosiaali- ja terveystoimen hankki-
miin ruokapalveluihin asiakasryhmälle soveltuvassa muodossa. Ruoka-
palvelujen järjestämisessä pyritään huomioimaan asiakkaiden tarpeet
ja toiveet sekä otetaan huomioon mm. puremis- ja nielemiskyvyn mah-
dolliset rajoitukset. Usein tuoreita kasviksia, hedelmiä ja marjoja joutu-
taan jalostamaan siten, että ne tulevat helpommin nautittaviksi esimer-
kiksi kypsennyksen tai raastamisen avulla. Kaikki hedelmä- ja marjalajit
eivät välttämättä sovi kaikkien asiakkaiden ruokavalioon.

Tuoreiden marjojen ja hedelmien käyttöä suositellaan lisättävän myös
sosiaali- ja terveystoimialan asiakkaiden ruokavaliossa. Kaupunkiolois-
sa kasvatettujen hedelmien ja marjojen osalta tulee varmistua siitä, et-
tei kasvatus ole tapahtunut liian lähellä liikenteen tai teollisuuden ai-
heuttamia terveydelle haitallisia päästöjä. Istutettavat marja- ja hedel-
mälajit on hyvä valita ympäristön käyttäjät huomioiden.

Kiinteistöjen ulkoalueiden ylläpitoon liittyvistä kysymyksistä tulisi olla
yhteydessä kiinteistöjen omistajiin. Istutusten hoito sekä talvikunnossa-
pidossa huomioitavat suojaukset aiheuttavat kustannuksia, joiden mak-
samisesta on hyvä sopia ennen päätöksentekoa. Mikäli hoitoa ei ole,
aiheutuu istutusten tuhoutumisesta pettymys istuttajille ja niistä hyöty-
neille.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että sosiaali- ja terveystoimiala
kiinteistön vuokraajana ei voi istuttaa marjapensaita ja hedelmäpuita
kiinteistön omistajan tontille.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Marjapensaiden ja hedelmäpuiden sijoittaminen hoivapaikkojen pihoille
edistää asiakkaiden terveyttä tuoreiden marjojen ja hedelmien saata-
vuuden parantuessa ja kulutuksen lisääntyessä.”

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Kaija-Leena Kristola, ruokapalveluohjaaja, puhelin: 310 43030
kaijaleena.kristola(a)hel.fi